

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

1. 606 ԿԱՄ ՀԱՏԱ

Ամեն երկիրների հասարակութիւնների մէջ մեծ իրարանցում է առաջ բերել զիտական աշխարհում նորերս կտարուած մի նշանաւոր գիւտ, որ կոչուած է բժշկելու աշխարհիս ամենատարածուած և իր բարդութիւններով ամենից վտանգաւոր համարուած մի հիւանդութիւն, այն է սիֆիլիսի բոլոր տեսակները: Գիւտը արուած է Գերմանիայի Փրանկֆուրտ քաղաքում պրոֆ. Էրլիխի և նրա օգնական ետպօնացի բժշկապետ Հատտի ծեռքով և անուանել են 606 կամ Հատտ՝ վերջինս անունով, իբրեւ դեղի ներդործութեան առաջին դիտողի: 606 կոչուած է այն պատճառով, որովհետեւ Էրլիխի լաբորատորիայում կատարած փորձերի 606 անգամ է զտնուած այդ դեղը, որ մկնագեղային («արսէնօբէնզօլ») մի խառնուրդ է և լոկ մի անգամի սրսկումով բժշկում է սիֆիլիսի յամառ ծեւերը:

Հեռագիրները հաղորդեցին, որ մի պրօֆէսօր այսօրեւս բժշկական համաժողովում կարդացած մի զեկուցման մէջ լայտարեց, որ 4000 կատարուած իր փորձերից միայն 4 մահուան դէպք է տեղի ունեցել, այն էլ յօրինուածքի ընդհանուր թուլութիւնից պատճառած, իսկ մնացեալ բոլոր փորձերը պրօսակուել են լիուրի յաշոյութեամբ: Սակայն նորագիւտ դեղը, թիւրիմացութիւնների չբաղխելու պատճառով, առայժմ ինքը Էրլիխն է միայն պատրաստում իր լաբորատորիայում և ծրի բաժանում որոշ բժիշկներին իր հրահանգների հետ միասին և դեռ ոչոքի իրաւունք չէ տալիս շինուկը պատրաստել. մինչև վերջնականապէս համոզուելը կատարեալ ներդործութեան մասին:

Լրագիրները լիքն են բազմաթիւ նկարագրութիւններով, թէ ինչպէս աշխարհիս բոլոր ծայրերից օգնութեան կոչ են ա-

նուժ նշանաւոր յայտնագործողին, ուղարկելու իրանց նորահնար դեղից, որ 'ի դէպ նա չէ հասցնում պատրաստել ամենքի համար, այլ և անհամար մարդիկ ամեն օր շրջապատում են նորա բնակարանը իրանց ևս մատակարարելու դեղից և ազատելու ծանր հիւանդութիւնից:

Բայց այդ դիւտի նշանակութիւնը մեծանում է նրանով մանաւանդ, որ «արսէնօբէնզօլով» սկսել են փորձեր անել բժշկել և մի շարք ուրիշ հիւանդութիւններ, այն է ճահճատենւոր, հարիւնքը և այլն. և այս նպատակով նոյն իսկ այս օրերս Կովկաս է գալու Պետերբուրգի յայտնի բժիշկներից մէկը՝ փորձեր անելու համար:

Եւ ով դիտէ, ի՞նչ էրլիխի նշանաւոր դիւտը դեռ քանի տեսակ ուրիշ հիւանդութիւններ բուժելու է կոչուած...

2. ԴՐ. ԴՈՒԱՅԷՆԻ ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ԷԼԻՔՍԻՐԸ

Մենք արդէն տպեցինք մեր Վեննայի Թղթակցի հետազիրը, Թէ ինչպիսի անվստահութեամբ վերաբերուեց բժշկական աշխարհը Պարիզի վիրաբոյժ Դուայէնի յայտնագործութեան: Այժմ *Matin* լրագրում կարդում ենք իրա, դր. Դուայէնի աւելի մանրամասն հաղորդագրութիւնը այդ դիւտի մասին: Դր. Դուայէնի յօդուածը խիստ հետաքրքրական կերպով է առջ քերում այն ղեկուցումների բովանդակութիւնը, որ հեղինակն արել է Բուդապէշտի վերջին բժշկական կօնգրէսում և այժմ բնագիտական միջազգային կօնգրէսում: Այդ յօդուածի վերնագիրն է «հեանքի երկարութիւնը: Շնչառութեան գործարանների, որկորի և կաշուի խլիրդի (ракъ) վերջնական ոչնչացումը»: Դուայէնի գիւտը, ինչպէս ինքն է գրում, 25 տարուայ աշխատանքի պտուղն է: Վիրաբուժութեամբ պարապելը նրան տարել է դէպի մանրէների պատճառած հիւանդութիւնների ուսումնասիրութիւնը: Իր աշխատանքների սկզբում նա դիմեց Պաստեօրին խնդրելով ընդունել իրան իր ինստիտուտը: Սակայն նա պահանջեց իրանից, որ վիրաբուժութիւնը թողնէ և այս րանին Դուայէնը չհամաձայնեց, որովհետեւ գտնում էր, որ աւելի արդիւնաբեր կլինի հիւանդ մարդուն ուսումնասիրելը, քան լաբօրատօրիական փորձերը: Նա գնաց իր ճանապարհով և այժմ յայտնում է իր գտած մի նիւթի մասին, որը նա անուանում է «միկօլիդին» և որ, նորա խօսքով, ընդունակ է նախապաշտպանել

և բժշկել մեզ յայտնի գրեթէ բոլոր վարակիչ հիւանդութիւնները «Միկոլիդինը» բաղկացած է ֆէրմէնտներից հանած կօլլօիդներից: Նա ընդունակ է գրգռել ֆագօցիտներին՝ արագութեամբ ոչնչացնելու միկրօբներն ու տօկսինները: Միկոլիդին կուլ տան ու սրսկելը, ասում է Դուայէնը, վերջապէս բժշկում է շնչառութեան գործարանների, որկորի և կաշուի հիւանդութեանց մեծ մասը: Առանձնապէս էլէքտրաբուժութեան հետ միասին միկոլիդին սրսկելը ոչնչացնում է խլիրդը: (P. B.)

Օր. Ն. Աղաճեան

ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԳՐԲԵՐ

- Բ. Իշխանեան. Հասարակական գաղափարները Ռ. Պատկանեանի և Ս. Շահազիզի բանաստեղծութիւնների մէջ. ընդարձակ ներածութեամբ. Ռուսահայ վերածննդների սօցիալական դաւանանքի բնոյթը. սօցիօլօգիական վերլուծութիւն. Թիֆլիս 1910—1 ռ:
- Արշ. Շահնազարեան. խաւար աշխարհում. պատմութեան ցերեան 1910—1 ռ:
- Հրաչեայ Աճառեան. պատմութիւն Հայոց նոր գրականութեան. պրակ Ա. Ն. Նախիջևան 1910—30 կ.
- Էդմոնդօ դէ-Ամիշիս. Հիւանդապահ որդին. Թարգման. ա. Բիւրեղ, Հրատ. Աղբիւր-Տարազի 1910 Թիֆլիս 7 կ.
- Սաք. Սահակեանց. սրբազան պատմութիւն հին ուխտի. 1910 Թիֆլիս.
- Ուղեցոյց գիւղացի կօօպերատորին. Հրատ-բժ. Ա. Բուդուդեանի, Թիֆլիս 1910 25 կ. (Գիւղատնտեսի խմբագրութիւնից)
- Յ. Մալխասեան. մեր բարեկամները. Թիֆլիս 1910. 15 կ.
- Ս. Թառայեան-ընտանիք բ. հրատ. Թիֆլիս 1910. 10 կ.
- Դպիր Ս. Քամալեանց, կրօն առաջին բաժ. աշակ. համար, Թիֆլիս 1910 գ. 20 կ.—նոյն երկրորդ բաժ. 15 կ.
- Սիօն վ. տէր Մանուէլեան. Եզիտի կուրմանժ. Ախալցխա 1910 40 կ.
- Ժամանակաւոր հրահանգ Թեմական ժողովի. Վաղարշապատ 1910.
- В. Lucifer. աշխատանքի և աշխատաւորի գաղափարը Ադա—Նեգրիի, Յ. Յակոբեանի և Շ. Կուրդինեանի բանաստ. մէջ. 1909 Ն. Նախիջևան 20 կ.
- Յ. Կոստանեան. ուղտն ու էշը. 1910 Բագու. 25 կ.